»Man's love is of man's life a thing apart
'Tis woman's whole existence.«

Og vore romantiske Digtere har — som i næsten alt hvad der angaar Kvinden — taget dette som en Recept, der kunde bruges til enhver Skildring. Først de naturalistiske Forfattere have vovet at lede efter andre Vanskeligheder; og for hvert nyt Bidrag til at løse Ægteskabets Problem som andre Samfundsproblemer maa vi sige Tak. *Mænd* alene vil dog aldrig kunne klare Tingen; vi maa have Kvinder med, kloge Kvinder, erfarne Kvinder, og fremfor alt *modige* Kvinder — Kvinder, der ikke blot kan se og forstaa, men som ogsaa tør *sige* os, hvad de véd. Før faar vi ikke fuldt sande Skildringer af Forholdet mellem Mand og Kvinde.

Tingen er jo, at de forskjellig anlagte Naturer netop ofte tiltrække hinanden mest. Derfor drages tit en monogamisk anlagt Kvinde til en polygamisk Mand (eller omvendt). De Forviklinger, som kan hidføres herved, er bleven debatteret i det uendelige, først af Digterne og siden af Videnskabsmændene. Saa tit og saa hæftig har man debatteret det, saa det næsten saa ud, som om det egentlig var det eneste Forhold, der beredte Vanskeligheder i Ægteskabet. Fru Edgrén har i »en Sommersaga« fremstillet en anden Konflikt, som utvivlsomt er lige saa hyppig og lige saa svær at komme over som den anden. Jeg vilde kalde det: Forbindelsen mellem et personlig anlagt Menneske og et upersonlig anlagt, mellem en, for hvem Forholdet til Mennesker er alt, og en, som fører sit egentlige Liv i Arbejdet. I gamle Dage gik man ud fra, at alle Kvinder uden Undtagelse hørte til førstnævnte Klasse, alle rigtige Kvinder i det mindste, og det er jo det, der er udtrykt i Byrons ovenanførte Ord. Men slet saa simpelt er Forholdet ikke. Byrons Formel *er* ikke det absolute Udtryk for Mandens og Kvindens forskjellige Natur. Vi ældre har mange Gange set, at lige det omvendte fandt Sted: at Manden led under Savnet, naar ikke hver Tanke og Følelse hos hans Hustru var hans Ejendom, og at Kvinden pintes og hentæredes, naar hele hendes aandelige Liv — Tanke, Følelse og Vilje — skulde dreje sig i Kreds om et eneste personligt Forhold. Man har været gavmild nok med Foragt for den Kvinde, som gik op i Madlavning og Rengjøring — ak, kvor ofte har dette ikke maattet tjene som Afløbskanal for en Visksomhedsdrift,